

Problém šikany

Nikdo, žádný rodič, nemá jistotu, že se jeho dítě nestane obětí šikany. Cesty lidských povah a činů jsou nevyzpytatelné a do soukolí agrese se může dostat každý. Jednou proto, že je příliš chytrý, jindy, že chytrý není. Šikana nemá důvod, má jen oběť, většinou nahodilou. Obrazně řečeno nesnášenou "bílou vránou" se může stát jak "pestrý papoušek", tak "obyčejný vrabec". Než se rodiče dozvědí, jaké martyrium jejich dítě prožívá, řetězec událostí se proplétá a je čím dál tím složitější ho rozpojit. Oběť se se svým trápením často nesvěří dospělým. Má strach z pomsty, nechce shodit "kamarády", své týrání bere jako "normální". Většinou je pro šikanovaného velmi bolestivé a traumatické, má-li říci rodičům, které má rád a na kterých mu záleží, jak je ponižovaný, jak je trapný, jak se neumí prosadit a jak ho nikdo nebere. Nicméně existuje řada varovných signálů, podle kterých by rodiče měli poznat, že s jejich dítětem není něco v pořádku. Etoped Michal Kolář uvádí ve své knize Skrytý svět šikanování ve školách "seznam" podezřelých projevů, které by měly rodičům pomoci alespoň v základní orientaci. Zároveň také upozorňuje na to, že jednotlivé projevy nemusejí mít vždy se šikanováním něco společného, ale téměř jistě signalizují skryté volání o pomoc. Čím více se jich objeví najednou, tím je pravděpodobnost šikany větší.

Podezřelé projevy

- Za dítětem nedochází domů žádný spolužák, zdá se, že nemá kamarády.
- Dítě je zaražené, posmutnělé až depresivní, nemluví o tom, co se děje ve škole.
- Špatně usíná, má poruchy spánku, zdají se mu hrůzostrašné sny.
- Dojde k výraznému zhoršení prospěchu, je nesoustředěné, bez zájmu.
- Před odchodem do školy nebo po příchodu domů ho pobolívá hlava, břicho apod.
- Často navštěvuje lékaře, znenadání se objeví neomluvená absence.
 - Do školy nebo ze školy chodí oklikami.
- Domů přichází s potrhaným oblečením, poškozenými školními pomůckami nebo bez nich.
 - Často mu nevychází kapesné, ztrácí ho, požaduje další peníze.
- Dítě přichází domů vyhladovělé, i když dostává svačiny a obědy má zajištěné.
- Nedokáže uspokojivě vysvětlit svoje zranění - odřeniny, modřiny, lehký otřes mozku, naraženou kost nebo zlomeninu, popáleniny na ruce apod.
- Vyhrožuje sebevraždou, nebo se o ni dokonce pokusí.

Příklady projevů:

Útočníci oběť věsí do smyčky, škrťí, kopou, fackují.

Kápo pošle nohsledy, aby oběť zbilí.

Oběti jsou ničeny věci.

Agresor nedovolí oběti, aby si sedla do lavice (fyzické bránění oběti v dosahování jejich cílů).

Agresor odmítne oběť na její požádání pustit ze třídy na záchod (odmítnutí splnění požadavků).

Nadávání, urážení, zesměšňování.

Rozšiřování pomluv.

Patří sem i tzv. symbolická agrese, která může být vyjádřena v kresbách, básních apod.

Neodpovídání na pozdrav, otázky apod.

Spolužáci se nezastanou oběti, je-li nespravedlivě obviněna z něčeho co udělali její trýznitelé.

Co dělat, když se nám dítě svěří:

Dítě někdy najde odvalu a rodičům se svěří. To dlouho obávané a spíš jen tušené slovo šikana se stává noční můrou celé rodiny, tvrdou realitou, se kterou je třeba se vyrovnat. Ale jak? Podle dr. Koláře existují tři základní kroky, podle kterých by měli rodiče postupovat. **Prvním krokem** je poskytnout dítěti maximální citovou oporu. "Rodiče by měli dítě vyslechnout, brát všechno, co říká, vážně. Stává se, že někteří z nich jednají velmi nevhodně a reagují třeba tvrdě, nedůvěřivě nebo také nerozhodně a nejistě. V každém případě by měli dítě podržet. „Stát při něm,“ zdůrazňuje odborník. V rámci tohoto prvního kroku by se rodiče měli také snažit zjistit co nejvíce informací - co se stalo, kdo co dělal, kdy, jak, při jaké činnosti. **Druhým krokem** je návštěva školy. Pokud nemohou oba rodiče, měl by s jedním z nich jít alespoň někdo z příbuzných či přátel. Při této návštěvě jde o to promluvit s ředitelkou školy a s lidmi, kteří mají dítě na starosti (třídní učitel, vychovatelka). Říci jim, co se přihodilo a zjistit, zda se skutečně jedná o šikanu, pokud ano, zda je škola schopná odborně pomoci. Škola má zájem věc řešit, chce pomoci, ale pokud zjistí, že na řešení problému nestačí, obrátí se neodkladně s žádostí o pomoc na odborníka (PPP Svitavy, případně PPP Ústí nad Orlicí). Všechny kroky jsou konzultovány s rodiči. **Třetím krokem** je návštěva odborníka. Pokud z jakéhokoliv důvodu nejste spokojeni s řešením problému, navažte kontakt s odborníkem - specialistou na problematiku šikanování (navštivte pedagogicko - psychologickou poradnu, zavolejte na některou z linek důvěry atd.). Někdy (bohužel je to spíš zřídka) může být krokem k nápravě i **domluva s rodiči agresora**. Dítě by mělo mít také zajištěnou ochranu na cestě do školy a domů. Řešením může být i hledání pomoci u rady školy nebo u zřizovatele školy (obec).

Literatura k nahlédnutí na ZŠ: Kolář, M.: Skrytý svět šikanování ve školách. Praha: Portál 1997, 2000. Elliottová, M. : Jak ochránit své dítě Josef Valenta: Učíme (se) komunikovat Petr Kříž: Kdo jsem, jaký jsem Nešpor, Pernicová Csémy: Jak zůstat fit a předejít závislostem Badegruber, Pirkl: Příběhy pomáhají s problémy.

Další informace: www.sikana.cz www.sikana.org Tuto problematiku má ve škole na starosti :

Marcela Nováková